

Onderwerp Aanpak rattenoverlast	
Nummer	2021/78006
Portefeuillehouder	Rog, M.R.J.
Programma/beleidsveld	5.1 Openbare ruimte en mobiliteit
Afdeling	BBOR
Auteur	Starreveld, D.
Telefoonnummer	023-5114187
Email	dstarreveld@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Overlast van ratten is structureel in Haarlem en kan niet meer verholpen worden met de inzet van de huidige methode, zijnde klemmen. Om de rattenoverlast beheersbaar te maken is een structurele aanpak noodzakelijk. Voorstel is om zogenoemde smartvallen, waarmee een succesvolle proef is uitgevoerd in het Vondelkwartier, in de hele stad uit te zetten. Hiervoor is het huidige budget (plaagdierenbestrijding) niet toereikend. De jaarlijkse kosten voor aanpak rattenoverlast bedragen 200.000 euro. Het huidige budget voor bestrijding van alle plaagdieren bedraagt 50.000 euro. Voorgesteld wordt om bij de behandeling van de kadernota in een integrale afweging rekening te houden met de wens voor de jaren 2022 t/m 2026 jaarlijks 200.000 euro extra te reserveren voor plaagdierenbestrijding. En bij de behandeling van de 1^e Voortgangsrapportage 2021 voor het lopende jaar 200.000 euro in de afwegingen mee te nemen.</p>
Behandelvoorstel voor commissie	<p>Het college stuurt de informatienota ter kennisgeving naar de commissie Beheer. Bij de behandeling van de kadernota en de voorjaarsnota dient de raad geïnformeerd te zijn over de onderbouwing bij de voor de plaagdierenbestrijding (is ook rattenaanpak) voorgestelde te reserveren extra gelden. Het college informeert de raad hierover middels onderliggende nota en bijhorende evaluatie (rapportage pilot Vondelkwartier).</p>
Relevante eerdere besluiten	Niet van toepassing
Besluit College d.d. 9 maart 2021	<p>1. Het college stelt de informatienota voor de commissie Beheer vast.</p> <p>de secretaris, de burgemeester,</p>

1. Inleiding

Onder andere door de klimaatverandering en de aanscherping van gebruik van rodenticiden (rattengif) is het aantal ratten in Haarlem toegenomen en wordt nationaal zonder gerichte aanpak een grote toename van het aantal ratten verwacht. Overlast van ratten is in Haarlem structureel geworden en kan niet meer voldoende worden bestreden met de inzet van de huidige vangstmethoden (klemmen).

Medio januari 2020 is gestart met een pilot met SMART rioleringsvallen in het Vondelkwartier. Deze vallen zijn speciaal ontworpen om rattenoverlast aan te pakken in het openbare riool. Het systeem detecteert warmte en beweging en vangt en doodt het plaagdier bij de bron. Er wordt geen gif of lokaas gebruikt en het heeft geen invloed op de afvalwaterstroom in het riool.

De inzet van deze rioolvallen heeft tot op heden geleid tot een afname van het aantal meldingen/klachten van maar liefst 76% ten opzichte van het aantal meldingen van het jaar daarvoor in het Vondelkwartier. Totaal zijn er 1.314 vangsten gedaan. In de overige wijken (waar de vallen niet zijn ingezet) gemiddeld een toename van het aantal meldingen/klachten gesignaleerd van 25% t.o.v. het vorige jaar. Mede op basis van de bijgevoegde rapportage (bijlage A) kan gesteld worden dat deze methode met smartvallen een succes is.

Het College wil werk maken van de aanpak van rattenoverlast door de in het Vondelkwartier beproefde methode daar waar nodig toe te passen in de hele stad.

2. Kernboodschap

Het structureel terugdringen van de rattenpopulatie in geheel Haarlem is nodig om de schade en de overlast die de ratten veroorzaken tot een minimum te beperken. Hiervoor wordt een 5-jarige aanpak voorgesteld (op basis van de succesvolle proef in het Vondelkwartier). Voor deze stadsbrede aanpak is het huidige budget plaagdierenbestrijding onvoldoende. Hiervoor zal een aanvullende dekking voor de extra kosten moeten worden vrijgemaakt.

3. Consequenties

Voor de rattenaanpak in het lopende jaar (2021) zijn de kosten naar verwachting 200.000 euro voor opvolging van de pilot en uitrol naar andere buurten op basis van de vele binnengekomen meldingen van bewoners. Hiervoor wordt de raad gevraagd geld te reserveren in de 1^e Voortgangsrapportage 2021. Voor het doorzetten van deze aanpak in een door experts voorgestelde 5-jarig programma (structurele aanpak van de rattenoverlast) dient dekking gevonden te worden voor de vier volgende

jaren. Bij de bespreking en vaststelling van de komende kadernota dient daarom te worden afgewogen of een bedrag van 4x 200.000 euro gereserveerd kan worden voor de aanpak van rattenoverlast in 2022, 2023, 2024 en 2025.

De aanpak van de ratten is noodzakelijk omdat:

1. Ratten geven overlast

Ratten geven veel overlast. De geur, het krijsen en het zicht (mensen zijn vaak bang voor ratten) zijn daar voorbeelden van. Ratten treden in hun zoektocht naar eten ook huizen binnen en daar wordt de vermeende overlast nog groter.

2. Ratten bedreigen de volksgezondheid

Ratten kunnen ziektes overbrengen en die kans wordt groter als ze huizen weten binnen te dringen. In het kader van de volksgezondheid is het verstandig de rattenpopulatie zo klein mogelijk te krijgen en te houden.

3. Ratten zorgen voor schades

Ratten veroorzaken ook schades aan riool, verhardingen, kabels en leidingen. Omdat deze schades zich vooral in de ondergrond voordoen, worden ze vaak niet direct opgemerkt en kan de schade groter worden en zelfs uitmonden in (acute) storingen. De bijkomende kosten kunnen met een effectieve rattenaanpak beperkt worden.

4. Participatie en inspraak

De overlast van ratten wordt zowel binnenshuis als buitenshuis ervaren zo blijkt uit de binnengekomen meldingen. De ratten trekken zich niets aan van eigendomsgrenzen. De aanpak in de buitenruimte is echter de verantwoordelijkheid van de gemeente. Door hier met een effectieve aanpak aan de gang te gaan wordt ook een belangrijke bijdrage geleverd aan de overlast binnenshuis, wat de verantwoordelijkheid is van de pandeigenaar en -bewoner.

Bij de proef in het Vondelkwartier zijn contacten gelegd met verschillende bewoners (waaronder initiatiefnemers voor inbreng petities) en zijn ervaringen uitgewisseld gericht op een effectieve aanpak. Er zal ook voorlichting gegeven worden aan bewoners hoe zij binnenshuis de overlast kunnen aanpakken.

5. Afbouw chemische bestrijding

Vooruitlopend op het verkennend onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) m.b.t. effectiviteit en optimalisatie geïntegreerde knaagdierbeheersing zal in 2023 de minimale inzet chemische middelen (binnenshuis en buitenshuis) verplicht worden gesteld. Hierdoor zal zonder nieuwe aanpak naar verwachting de rattenoverlast toenemen.

Er zijn twee kanttekeningen te maken met betrekking tot de risico's:

1. Coronavirus komt ook in het riool voor

Het coronavirus wordt sinds 2020 regelmatig aangetroffen in het riool. Hierdoor dienen de werkzaamheden (plaatsen en verzetten van de vallen) uitgevoerd te worden op een zodanige wijze dat de uitvoerenden niet worden blootgesteld aan een mogelijk besmettingsgevaar. Inmiddels heeft het voor de proef ingezette gespecialiseerde bedrijf hier ervaring mee opgebouwd.

2. Structureel terugdringen van de rattenoverlast met de voorgestelde aanpak

Uit de evaluatie blijkt de effectieve aanpak van de rattenoverlast in het Vondelkwartier. Het is echter nog te vroeg om ook te concluderen dat dit een structurele oplossing blijkt te zijn. Komen de ratten niet terug, nadat de vallen weggehaald worden. De vallen schuiven immers in de aanpak door naar een volgende wijk waar prioriteit aan wordt gegeven. Door jaarlijks te evalueren wordt duidelijk of de gekozen aanpak ook leidt tot een structurele oplossing. Mocht hier aanleiding voor zijn dan zal tussentijds zo mogelijk worden bijgestuurd.

4. Vervolg

Na vaststellen van de voorjaarsnota en de kadernota zal, indien besloten is voor een reservering van de benodigde gelden, een inkoopprocedure worden gestart voor een vijfjarig contract met tussentijdse evaluatiemomenten. Deze inkoopopgave zal zo mogelijk bij Spaarnelanden worden ondergebracht. In de tussentijd wordt wel alvast doorgepakkt met een volgende buurt met de vrijkomende vallen uit het Vondelkwartier en zal de inkoopprocedure worden voorbereid. De huidige leverancier heeft aangegeven dit binnen de lopende inkooporder zonder extra kosten te kunnen realiseren.

Er zal ook weer contact worden gezocht met de initiatiefnemers van de ingediende petities om hen te informeren over de gekozen oplossingsroute.

5. Bijlage

Bijlage A: rapportage pilot Vondelkwartier